

"הציונות שואפת להקים לעם ישראל בית-מולדת בארץ ישראל מובטח לפי משפט הכלל"

"תוכנית באזל" 1897

מטרה ואמצעים להגשמתה

בקונגרס הציוני ה-1 שהתכנס בבאזל (שוויץ) ב-1897 נוסחה מטרת התנועה הציונית ונקבעו האמצעים להגשמתה.

המטרה:

"הציונות שואפת להקים לעם ישראל בית-מולדת בארץ ישראל"

"מובטח לפי משפט הכלל".

לשם השגת מטרה זו מתכוון הקונגרס לנקוט באמצעים אלה:

הסבר המטרה

להקים לעם היהודי בית מולדת (בית לאומי) בארץ-ישראל באישור ובהסכמה בינלאומית גלויה של המעצמות. כלומר, לחדש את המולדת (ארץ-ישראל) ולהפכה שוב לטריטוריה לאומית בריבונות יהודית, שתזכה לאישור של האימפריה העותמנית, ולהכרה גלויה מצד מעצמות אירופה.

לשם השגת מטרה זו מתכוון הקונגרס לנקוט אמצעים אלה:

- פיתוח תכליתי של ארץ ישראל על ידי יישובה ביהודים עובדי אדמה, בעלי מלאכה ועוסקים במשלחי יד;
- אירגון היהדות כולה וליכודה ע"י מפעלים יעילים, מקומיים וכלכליים, בהתאם לחוקי כל ארץ וארץ;
- הגברת הרגש הלאומי היהודי וההכרה הלאומית-היהודית;
- פעולות הכנה כדי להשיג את הסכמת הממשלות, שיש צורך בהן למען הגיע אל מטרת הציונות".

הסבר האמצעים:

- **כלכלי**- יש ליישב ולפתח את ארץ-ישראל, על ידי עובדי אדמה ובעלי מלאכה יהודים על מנת ליצור תשתית כלכלית (חקלאית ותעשייתית) שתאפשר קליטת עלייה המונית של יהודים.
- **ארגוני**- יש לארגן את היהודים בעולם, וללכדם על ידי מוסדות מתאימים (מקומיים וארציים), בהתאם לחוקי כל ארץ וארץ. כלומר, להקים מוסדות שיאפשרו לתנועה הציונית לפעול בקרב היהודים בעולם.
- **חינוכי-לאומי**: יש לערוך פעולות לחיזוק הרגש הלאומי והתודעה הלאומית בקרב היהודים בגולה. פעילות זו נועדה להיאבק בהתבוללות, להפיץ את הרעיון הציוני, ולהכשיר את העם לקראת עליה לארץ-ישראל.
- **מדיני**-יש לבצע פעולות הכנה מדיניות. כלומר, ניהול משא ומתן דיפלומטי עם מנהיגי המעצמות כדי להשיג תמיכתם בצ'רטר.

"הציונות שואפת להקים לעם ישראל בית-מולדת בארץ ישראל מובטח לפי משפט הכלל"

משמעות תוכנית באזל:

חשיבותו הגדולה של הקונגרס בהיותו ראשון ובגלל החלטותיו. הקונגרס פתח תקופה חדשה בציונות בכלל ובחיי יהודי רוסיה בפרט. הרצל פתח את הקונגרס בהכרזה על עצם קיומה של התנועה הציונית, למרות זאת היה ערפול מסוים בניסוח המטרות:

1. לא מוזכרת המילה "מדינה", ובמקומה הומצא המושג "**בית מולדת**". הרצל נוהג במשנה זהירות, בכדי לא לעורר את חמתו של עבד אל חמיד השני, הסולטאן התורכי. בפועל הרצל כותב בימנו: "בבאזל יסדתי את מדינת היהודים".
2. "**משפט גלוי של העמים**" – יש בכך משום קביעה שהציונות תפעל בגלוי ובמסגרת החוק הבינלאומי. התנועה הציונית הדגישה שאיננה תנועה מהפכנית ותשמור על החוק בכל מדינה ומדינה. ניתן לפרש את המושג משפט גלוי של העמים, בשתי פרשנויות, הסכמת התורכים או המעצמות. גם הסתייגות זו מטרתה להימנע מפגיעה בסולטאן.
3. טיפוח הכרה לאומית – היות והציונית, בשלב זה, מהווה מיעוט קטן של העם היהודי, מבקשת התנועה הציונית לשקוד על טיפוח הכרה ותודעה לאומית בקרב העם היהודי בכדי להפוך לתנועת המונים שתלכד את כל העם היהודי.
4. ארגון היהדות ... : בהתאם לחזונו של הרצל, יישוב הארץ לא יהיה מבוסס על עבודת אדמה בלבד אלא גם על תעשייה ומגוון תעסוקות אחרות.
5. **צ'רטר**: השגת הסכמתן של המעצמות להפיכת ארץ ישראל ל"בית מולדת לעם היהודי". פרוש המונח צ'רטר – זיכיון. הכרה בינלאומית בזכות היהודים לשבת בארץ ישראל ו/או אישור מתאם הסולטאן התורכי להתיישבות יהודית בארץ ישראל. את הצ'רטר קיווה הרצל להשיג באמצעות פעילות דיפלומטית.
6. בבאזל נוצרה **הנציגות הפוליטית הראשונה של העם היהודי** מאז איבד את עצמאותו, לאחר חורבן בית שני.

”הציונות שואפת להקים לעם ישראל בית-מולדת בארץ ישראל מובטח לפי משפט הכלל”

בניית התנועה הציונית

מוסדות ומסגרות ארגוניות.

בקונגרס הציוני הראשון הוחלט להקים מסגרת ארגונית לתנועה הציונית שתייצג את העם היהודי, ותקרא- ההסתדרות הציונית העולמית.

מוסדות נבחרים :

א. הקונגרס הציוני- המוסד העליון של התנועה הציונית, ובו מיוצגות כל הקהילות היהודיות בעולם (בזרות נציגיהן לקונגרס באופן דמוקרטי). מתכנס אחת לשנה, ופועל כרשות מחוקקת: קובע את מדיניות התנועה, ענייני תחיקה וקביעת תקציבה לצורך הפעילות השנתית.

ב. הועד הפועל המורחב- 20/25 חברים הנבחרים על ידי הקונגרס. תפקידו- לפקח על ביצוע החלטות הקונגרס על ידי מוסדות התנועה.

ג. הועד הפועל המצומצם (=ההנהלה הציונית)- 7 חברים הנבחרים מתוך הועד המורחב. גוף ביצועי המוציא לפועל את החלטות הקונגרס והועד המורחב, ואחראי לכל המגעים והפעולות השוטפות של התנועה הציונית.

ד. מוסדות כספיים :

- ”אוצר התיישבות היהודים”- בנק ציוני שנועד לממן את הפעילות המדינית והכלכלית של התנועה. ביפו הוקם סניף של הבנק (בנק אנגלו-פלסטינה) למימון הפעילות הציונית של התנועה בארץ-ישראל.

- קרן קיימת לישראל (קק”ל)- קרן כספית שתפקידה לאסוף תרומות מיהודי התפוצות כדי לרכוש אדמות בארץ-ישראל, ולהכשירן להתיישבות יהודית.